

بازخوانی مطهری پس از چهل سال (۲)

مطهری و عدالت

احمد واعظی

استاد گروه فلسفه و کلام اسلامی

دانشگاه باقرالعلوم (ع)

۱۳۹۸

واعظی، احمد، ۱۳۴۱ - * عنوان و نام پدیدآور: مطهری و عدالت/احمد واعظی. * مشخصات نشر: تهران: بنیاد علمی و فرهنگی علامه مرتضی مطهری، انتشارات ندای فطرت، ۱۳۹۸. * مشخصات ظاهری: ۱۳۶ ص. * فروست: بازخوانی مطهری پس از چهل سال: ۲. * شابک: ۵-۰۲-۶۱۶۰-۶۲۲-۹۷۸ * وضعیت فهرست نویسی: فیبا * یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۲۷. * یادداشت: نمایه. * موضوع: مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸ - ۱۳۵۸ -- دیدگاه درباره عدالت اجتماعی * موضوع: اسلام - اسلام * موضوع: Social justice -- Religious aspects - Islam * موضوع: اسلام و عدالت * موضوع: Islam and justice * شناسه افزوده: بنیاد علمی و فرهنگی علامه مرتضی مطهری. انتشارات ندای فطرت * رده بندی کنگره: BP/۲۳۳/۷ * رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳۴ شماره کتابشناسی ملی: ۵۷۰۳۵۶۵

بازخوانی مطهری پس از چهل سال (۲)
مطهری و عدالت

احمد واعظی

© حق چاپ: ۱۳۹۸، بنیاد علمی و فرهنگی استاد شهید مرتضی مطهری
ناشر: ندای فطرت (وابسته به بنیاد علمی و فرهنگی استاد شهید مرتضی مطهری)

شابک: ۵-۰۲-۶۱۶۰-۶۲۲-۹۷۸

دبیر مجموعه: رضا اکبری

نوبت چاپ: اول

ویراستار: سید محسن اسلامی

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

صفحه‌پردازی: گرافیک سایه

بها: ۱۷۰۰۰۰ ریال

گل روی جلد: اثر استاد پرویز اسکندرپور خرمی

نشانی: تهران، خیابان دیباجی جنوبی، خیابان سنجایی، بن‌بست مریم، شماره ۴.

قم، بلوار عطاران، بین کوچه ۸ و ۱۰، شماره ۱۳۴.

تلفن: ۰۲۵) ۳۲۹۳۵۸۷۰ (۰۲۱) ۲۲۷۷۳۵۹۵

نماینر: ۰۲۵) ۳۲۹۳۵۶۹۱ (۰۲۱) ۲۲۷۷۳۶۶۱

info@motahari.ir www.motahari.ir

سخن نخست

با وجود گذشت چهل سال از شهادت آیت الله مرتضی مطهری، هنوز پژوهشگران از خوان گسترده آراء و نظرات این متفکر شهید استفاده و به آن استناد می کنند. در عین حال، طی این مدت در حوزه هایی که استاد در آن ها قلم زده یا سخن رانده است، موضوعات و چالش های جدید بسیاری پدید آمده اند، از جمله در حوزه تفسیر، فلسفه اسلامی، فلسفه غرب، کلام، حقوق زن، اسلام و ایران، تعلیم و تربیت، معرفت شناسی، تاریخ اسلام، مباحث اجتماعی و سیاسی، سیره معصومان (ع)، اقتصاد، و اسلام و تجدد.

فرهیختگانی که از یک سو با اندیشه های استاد آشنا هستند و از سوی دیگر از تحولات علمی در حوزه تخصصی خود در جهان امروز آگاهند می توانند با عرضه این پرسش ها بر آثار آن حکیم شهید، نکات جدیدی را اصطیاد کرده، از میراث عظیم به جامانده از استاد بهره بیشتری ببرند. تحقق چنین امری نیازمند آن است که از نقد اندیشه های استاد غفلت نشود؛ در مواجهه با نقدهای جدی است که اندیشه ها عیار خود را آشکار می سازند. ضمن آنکه هر نقد تأمل برانگیز، فارغ از وارد بودن یا نبودن آن، اندیشه استاد را در فضای علمی زنده نگه می دارد.

در تلاش برای تحقق این هدف، معاونت پژوهش بنیاد علمی و فرهنگی استاد شهید مرتضی مطهری بر آن شد که در سال ۱۳۹۸، مقارن با چهلمین سال شهادت و صدمین سال ولادت استاد، از اساتیدی گرانقدر دعوت کند تا در حوزه‌های مختلف و با نگاه به پرسش‌های جدید به تبیین اندیشه‌های استاد بپردازند. خداوند را شاکریم که جلد دوم از این مجموعه به قلم فرهیخته ارجمند حجت‌الاسلام دکتر احمد واعظی در معرض دید خوانندگان قرار دارد.

مدیریت علمی و اجرایی این پروژه بر عهده استاد ارجمند جناب آقای دکتر رضا اکبری بوده است که از زحمات ایشان صمیمانه قدردانی می‌کنیم. همچنین از زحمات آقایان سید محسن اسلامی، عبدالله محمدی امجد و روح‌الله چاوشی برای آماده‌سازی، ویرایش و انتشار شایسته این اثر سپاسگزاریم.

معاونت پژوهش

بنیاد علمی و فرهنگی

استاد شهید مرتضی مطهری

فهرست

۷	مقدمه
۱۱	فصل اول: گستره عدالت پژوهی
۱۳	ایضاح مفهومی
۱۴	وجه معرفت شناختی عدالت
۱۵	وجه ارزشمندی عدالت یا وجه التزام به عدالت
۱۵	وضعیت شناسی عدالت
۱۶	مطالعات توصیفی و تبیینی درباره احساس عدالت و بی عدالتی
۱۷	وجه هنجاری عدالت پژوهی
۱۸	مطالعات نیمه بنیادین (توسعه ای) عدالت
۱۹	بررسی نظریه های عدالت
۲۱	فصل دوم: مطهری در سیمای نظریه پرداز عدالت
۲۳	عدالت در نظام تشریع و فقه اسلامی
۳۰	مطهری و مفهوم شناسی عدالت
۳۸	حق به مثابه مبنا و معیار عدالت اجتماعی
۴۸	ملاحظات در باب حق محوری در عدالت

۵۷	فصل سوم: منشأ ضرورت و ارزشمندی عدالت
۵۸	تحلیل علامه از ضرورت و ارزشمندی عدالت
۵۹	الف) تفکیک ادراک حقیقی از ادراکات اعتباری
۶۰	ب) نظریه اعتباریات
۶۳	ج) اصل استخدام به مثابه مبنایی انسان‌شناختی
۶۵	د) اعتبار اجتماع، اعتبار عدالت
۶۸	چالش شهید مطهری با نظریه علامه
۷۵	الف) انکار مدنی بالطبع بودن انسان
۸۳	ب) مخالفت با حسن ذاتی و عقلی عدالت
۹۱	ج) چالش با اصل استخدام به عنوان منشأ عدالت
۹۷	فصل چهارم: مطلق یا نسبی بودن عدالت و مقوله جاودانگی اخلاق
۹۸	نسبی‌گرایی
۱۰۲	نسبی‌گرایی اخلاقی و ارزشی
۱۰۶	استدلال مطهری بر مطلق بودن عدالت و اخلاق
۱۱۳	ارزیابی دیدگاه استاد مطهری
۱۲۵	کتاب‌نامه
۱۲۷	نمایه